

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Felelős szerkesztő :	Szerkesztőség és kiadó- == hivatal ==
Egész évre . . 10 kor.	Dr. HOLITSCHER SZIGFRID	Budapest, VI, Andrássy-út 1.
Félévre . . . 6 „	budapesti kir. közjegyző.	

Tartalom. A magyar közjegyzői intézmény története. — Gyakorló ügyvédeknek közjegyző helyettesítésével való állandó megbízása. — A közjegyző felelőssége. — Felsőbirósági határozatok. — Közlemények.

A magyar közjegyzői intézmény (1874 : XXXV. és 1886 : VII. törvénycikkek) története.

Irta : Rupp Zsigmond, budapesti kir. közjegyző.

(Folytatás.)

Ami most a jogászgyűlés másik, kényszerellenes pártjának állásfoglalását illeti, ennek hívei főérv gyanánt arra utaltak, hogy Ausztriában a kényszer meg volt ugyan honosítva, csak hogy azt a törvényhozás nemsokára megszüntette. Ez téves, nagymérvű *tájékoztatlanságnak* tulajdonítandó állítás, ezzel pedig annál inkább kell foglalkoznunk, mert nagyrészt ezen tájékoztatlanságnak kell a II. jogászgyűlésnek — szerintünk téves — állásfoglalását tulajdonítanunk.

Ime, igaz ugyan, hogy 1852-ben Ausztriában Schmerling kormányelnök indítványára egyes koronaországokban

a francia mintára életbelépett kényszer eltöröltetett, csak hogy a kormány és parlament csakhamar belátván ezen intézkedés káros következményeit: 1871. július 5-én újból életbeléptették azt, tehát pár hónappal a II. jogászgülésünk előtt, amely a telekkönyvi kényszernek még legenyhébb formáját is elvetette.*

* A tévedésnek az a magyarázata, hogy Teleszky Istvánnak — aki az osztrák törvényhozás fenntebbi hamis példájára hivatkozott — nem volt arról tudomása, hogy a kényszer újból való felélesztése nem az 1871. évi július 25-én kihirdetett *közjegyzői* törvény keretében történt, hanem külön törvényben: „betreffend die notarielle Errichtung einiger Rechtsgeschäfte,“ — mely törvényt szintén ugyanazon a napon hirdették ki. A tévedést még csak fokozhatta, hogy ezen törvények mindketteje hallgat a telekkönyvi hitelesítési kényszerről, — mert ezt megint az ugyanezen napon kihirdetett harmadik törvény, az: „Allgemeine Grundbuchsgesetz“ rendelé el.

Az előbb említett törvény szerint kényszer alá — és pedig az ügylet *különböni érvénytelenségének terhe alatt* — a következő ügyletek esnek:

Házassági vagyoni jogi szerződések, amiket az osztrák polgári törvénykönyv „Ehepakten“-nak, a hivatalos magyar fordítás pedig „házassági egyezmények“-nek nevez, szemben a „házassági szerződések“-nek nevezett azon ügyletekkel, amelyeknek tárgyát pusztán a házassági kötelék képezi.

Közjegyzői kényszer alá esnek még:

a hitvesek között kötött adásvételi-, csere-, életjáradéki- és kölcsön-szerződések, adóssági elismervények;

hozomány átvételéről szóló tanusítások még akkor is, hogyha azt nem a nő, hanem más személyek adják;

tényleges átadás nélküli ajándékozási szerződések;

élők közt kötött azon jogügyletekről szóló okiratok, melyeket vakok, olvasni nem tudó süketek, írni nem tudó némák állítanak ki, amennyiben ezek az ügyletek saját személyükben kötik.

A telekkönyvi (még pedig a pusztá hitelesítési) kényszert megállapító törvény pedig szóról-szóra így szól: „Telekkönyvi bekebelezésnek (Einverleibung) csak közokiratok, vagy oly magánokiratok alapján van helye amelyeken az aláírások bíróilag vagy közjegyzőileg hitelesítették. (E kellék mellőzése azonban az ügylet érvénytelenségét nem vonja maga után.)

Érdekes, hogy Horvátországban és Szlavóniában az 1855. évi május hó 21-én kibocsátott császári nyílt paranccsal életbeléptetett *közjegyzői rendtartás*, (ez a valóságos torzszülött, — melyet Magyarországon az 1858. évi február hó 7-iki, — Horvátországban és Szlavóniában pedig az 1859. évi november hó 1-iki patens léptetett életbe) — teljesen változatlanul még ma is érvényben van.

Ott tehát a *közjegyzői kényszernek absolute semmi nyoma, de a telekkönyvi kényszernek sem* — úgy hogy — mint nálunk is — elég a két tanu előttemezése.

Természetes, hogy a valóként felhozott, igazában pedig valótlan tény hallatára a hallgatóság a kényszer ellen foglalt állást, mert hisz ha az Ausztriával való szoros politikai és gazdasági kapcsolat folytán a viszonyok a két országban nagyrészt azonosak, akkor az egyikben be nem válnak hirdetett intézményt a másikban meghonosítani nem tartották észszerűnek. Pedig kétségtelennek tartjuk, hogyha tudta volna a hallgatóság a valót, azt t. i., hogy Ausztria eltörölte ugyan, de a szükség parancsára *megint helyreállította a kényszert*, ezt pedig csak jól megfontolt alapos okokból tehette, mert hisz egy kormány és egy törvényhozás újabb alapos tapasztalat és döntő okok nélkül csak nem hazudtolja meg önmagát, aránylag rövid idő alatt! — akkor valószínűleg nálunk is épen az ellenkező határozat lesz az eredmény, mert ami ott bevált és nélkülözhetetlennek bizonyult, azt reánk nézve is ugyanilyennek és meghonosítandónak ítélték volna.

Biztosra is véljük vehetni, hogy Teleszky, ki akkoriban kiérdemelt népszerűségének tetőpontján állott és akinek tudásában, szakavatottságában, jóhiszeműségében nem kételkedett senki, akkor, amikor felvilágosítani akarta a gyűlést valótlan tény beállításával — habár akaratlanul — épen az ellenkező célt szolgálta, azaz intézményünk és jogéletünk nagy kárára: félrevezetett!

Ezt annál inkább kell feltételezni azok tekintetében, akik minden kényszernek még legenyhébb értelmében is feltétlenül, minden körülmények közt ellenségei voltak. Hisz lélektani szempontból a „kényszer“ fogalma nálunk, a szabadság rajongóinál a lehető legellenszenvesebb, s ez volt különösen a még nemrég megszűnt önkényuralom korszaka után.

Találóan mondá a jogászyülésen dr. Emmer Cornél, egyike legkiválóbb jogászainknak:

„A kényszer barátainak helyzetét nehezíti az a körülmény, hogy hangzatos jelszavak ellen is kell küzdeniök. S csakugyan alkotmányos, szabad szellemű országunkban nincs ember, kinek fülében e szó „kényszer“: zene volna. És így nagy „chance“-a van Környei indítványának már azáltal is, hogy az a különben gyűlölt „kényszer“ ellen van intézve.*

Emmer úgy a köz-, mint a társadalmi téren fennforgó kérdés megítélésénél két főirányelvet tart szem előtt, melyek egyike centripetális, másika centrifugális. Az egyik a rend, a másik a szabadság elve! Feladatunk: *e két elv helyes egyensúlyát mindenben létesíteni!*

Szerinte a kényszer a rend szükséges postulatuma, főleg hazánkban!

Arany szavak!

Sajnos visszhang nélkül hangzottak el. Pedig magasabb szempontból tekintve, minősíthetők-e „jogtalanoknak“ a törvényhozónak ezzel azonos természetű többi kényszerintézményei, aminők: *az ügyvédi kényszer, az ingatlanok telekkönyvi bejegyzésének és a nyilvánosság elvének kényszere, a kisajátítási kényszer, stb. stb.*, amely kényszernek inaugurálását a közjó követeli? Ez nem a polgári szabadság korlátja, hanem épen annak védelme!

Összevetve az ellenkező, részint talán még el is fogult, részint téves érvelést, kétségtelennek tartjuk, *hogy a középuton kellett volna megmaradni a kényszer kérdésében is.*

Szerintünk a helyes nyomon csakis azok jártak, akik a kezdet nehézségeit mérlegelték, számolva azzal, hogy egy idegen intézmény meghonosítása ellenhatásokat vált

* Tudvalevőleg ez harczolt a kényszer ellen legszenvedélyesebben!

ki mindenhol és a túlzás az ellenfél álláspontját nem dönti meg, hanem épen megerősíti, igazolja.*

Ebből a nézőpontból tekintve az ügyet — ismételjük — leghelyesebbnek dr. Brode indítványát kell tekintenünk.

Sőt egyelőre átmenetileg esetleg még beérhettük volna pusztán a hitelesítési kényszerrel is, hogy legalább ennyiben legyen hasonló a két állam telekkönyvi rendszere, mert ez a külföld előtt csak emelte volna a nyilvános könyveinkre alapított bizalmat, hitelt, ha a bejegyzések körül ilyen fokozott körültretekintésnek adjuk jelét. Különösen amidőn tabelláris okiratok aláírásainak hitelesítése körül a bíróságnak concurrentiáját is meg lehetett volna engedni oly időben, amidőn a közjegyzők — csekély számuknál fogva — néha nehezen hozzáférhetők.

Sajnos, a roppant terjedelmes és részben néha valóban untató tárgyalásokba belefáradt hallgatóság még erre sem állott reá.

Sőt azt sem lehetett elérni, hogy, amint ezt dr. Busbach Péter és mások is javasolták, akik különben a kényszer barátai voltak, a tárgy a napirendről, mint időelőtti levétesse.

A hitelesítési kényszer egyébiránt, amint később látni fogjuk, még egyszer, és pedig a közjegyzői novelláról szóló 1886. évi VII. t.-cz. tárgyalásakor szőnyegre került, de törvénybeiktatása akkor sem sikerült!

(Folyt. köv.)

* Magától értetődik, hogy az ebbeli fejtegetések az 1870—72. évekbeli helyzetnek megfelelő álláspontra vezetendők vissza, melyen azóta különösen a közjegyzői állásoknak s a telekkönyvi hatóságoknak szaporítása, a vasuti hálózatoknak kiterjesztése, a vidéki utaknak fejlesztése a kényszer kérdésében is nagy mértékben lendített.

Gyakorló ügyvédeknek közjegyző helyettesítésével való állandó megbízása.

(Törvénytervezet indokolással.)

Irta : Dr. Drexler József, csepregi kir. közjegyző.

Törvénytervezet a kir. közjegyzőségi megbizottakról, illetve az 1874. évi XXXV. t.-cz. és 1886. évi VII. t.-cz. módosításáról és kiegészítéséről.

1. §.

Az 1874. évi XXXV. t.-cz. 1. §-a annyiban módosul, hogy az igazságügyi miniszter az egyes esetek mérlegelése alapján közjegyzőségi megbizottakat is nevezhet ki, ha oly kir. közjegyző kéri azt, 1. kinek székhelyén más kir. közjegyző nincsen és 2. kinek irodai ügyforgalma és jövedelme arra nem elegendő, hogy okszerűen helyettesítésre jogosított közjegyzői jelöltet alkalmazhatna.

2. §.

Közjegyzőségi megbizott csak oly gyakorló ügyvéd lehet, aki 1. a közjegyzőség székhelyén lakik, 2. kinek kinevezése ellen az illetékes kir. közjegyzői és ügyvédi kamara alapos kifogást nem tesz, s 3. aki a várható kinevezését előzetes írásbeli hiteles nyilatkozattal elfogadta.

3. §.

A közjegyzőségi megbizott a betegség által akadályozott, vagy szabadságot nyert, vagy közjegyzői teendők elvégzése végett, vagy bármi más okból székhelyétől távollevő, vagy a kiszállásban akadályozott kir. közjegyzőt úgy gyámhatósági és bírósági megbizásokban, mint az összes egyéb közjegyzői teendőkre nézve helyettesíti, valahányszor a kir. közjegyző helyettesítésre felhívja s ennek megszüntéről nem értesíti. Ezzel a rendelkezéssel az 1886. évi VII. t.-cz. 5. §-a kiegészítettik.

Az 1874. évi XXXV. t.-cz. 24. § utolsó kikezdése ezentúl csak oly kir. közjegyzőt kötelez, kinek székhelyén más kir. közjegyző is van.

4. §.

Az 1886. évi VII. t.-cz. 9. § annyiban módosul, hogy a közjegyző székhelyén levő kir. járásbíróság vezetője az általa a köz-

jegyző távollétében vagy akadályoztatása esetén elvégzendő teendőket csak akkor teljesíti, ha közjegyzőségi megbizott egyáltalán nincsen, vagy ha ez is bármi okból távol vagy akadályozva van.

Ezen rendelkezés vonatkozik a névalírás hitelesítésére és közzérendeletek készítésére is.

5. §.

Amennyiben a jelen törvény külön vagy eltérő rendelkezést nem tartalmaz, a kir. közjegyzőségi megbizott az állásával összefüggő viszonyokban, valamint a közjegyző helyett végzendő teendőkre nézve mindazon szabályokat megtartani köteles, amelyek az 1874. évi XXX. t.-cz., 1880. évi LI. t.-cz., az 1886. évi VII. t.-cz., az 1894. évi XVI. t.-cz., 1912. évi VII. t.-cz.-ben és egyéb törvényekben és rendeletekben egyáltalán a kir. közjegyzőkre vonatkoznak.

Igy értelemben járnak el a bíróságok, hatóságok és a közjegyzői kamarák is a megbizottal szemben.

Ez utóbbi ellen folyamatba tett fegyelmi eljárás esetében ennek megindítása, valamint a véghatározatok a közjegyzői kamara által az illetékes ügyvédi kamarával közlendők.

6. §.

A kir. közjegyzőségi megbizottnak hivatalos pecsétje van.

A megbizott az általa kezelt ügyeket a kir. közjegyző hivatalos könyveibe vezeti be, még pedig — a váltóóvások kivételével — sajátkezűleg. Az általa felvett okirak a kir. közjegyzőség irattárában őriztetnek.

A megbizott működése alatt a kir. közjegyzői irodát és irodaszereket használhatja s rendelkezhetik a közjegyzői jelöltek s egyéb segédek munkareje felett.

7. §.

A közjegyzőségi megbizott eljárásáért vagyoniilag ez és a kir. közjegyző egyetemlegesen felelősek, kivéve a 8. §-nak 2. és 3. bekezdésében foglalt eseteket, melyekben a felelősség egyedül a megbizottat terheli.

A közjegyzőségi megbizott a közjegyzői biztosítékot letenni nem köteles.

8. §.

A kir. közjegyzőségi megbizott megbízatása megszűnik: 1. ha a megbizott állásáról lemond, 2. ha meghal, 3. ha az illetékes kir. közjegyző a megbizott felmentését kéri, 4. ha a kir. közjegyző meghal, vagy állása megszűnik.

A 4. alatt felsorolt esetekben azonban a kir. közjegyzői kamara a megbízatást az állás újabb betöltéseig meghosszabbíthatja, ha a megbizott a törvényes közjegyzői biztosítékot leteszi.

Ha a kir. közjegyző felfüggesztetik, a közjegyzőségi megbizott megbízatása a felfüggesztés ideje alatt szünetel, hacsak a közjegyzői kamara ennek folytonosságát a megbizott beleegyezése mellett ki nem mondja, amihez a biztosíték letétele szintén szükséges.

9. §.

A megbizottnak díjazása a kir. közjegyző és a megbizott között szabad megegyezés tárgya.

10. §.

A közjegyzőségi megbizottakról, akik ugyanannyi kamarai illetéket tartoznak fizetni, mint a közjegyzői helyettesek, a kir. közjegyzői kamarák külön lajstromot vezetnek.

11. §.

A jelen törvény a kihirdetés napján lép életbe s végrehajtásával az Igazságügyminister bizatik meg.

Indokolás.

A kir. közjegyző személye székhelyéhez és irodájához állandóan és szorgosan nem köthető, mert eredményes működése némileg szabad mozgékonyt igényel.

Mindazonáltal a közjegyzői szolgálat folytonossága a közönség, a bíróságok, s nem kevésbé a közjegyző saját fontos érdeke, miért is az 1874:XXXV. és 1886:VII. t.-cz. a közjegyző akadályoztatása esetén nemcsak elsősorban a közjegyzőhelyettesi intézményt alkotta meg, hanem másodsorban bizonyos közjegyzői teendők elvégzésére az illetékes járásbíróság vezetőjét kötelezte.

Ezen helyettesítési rendszer mindaddig kielégítő volt, amíg a közjegyzői irodák ügyforgalma és jövedelmezősége a helyettesek általános alkalmazását lehetővé tette.

Az utolsó években azonban a közjegyzői állásoknak közérdekből történt szaporítása, valamint a községi jegyzőknek magánmunkálatokra szintén szükségessé vált, de túlvitt feljogosítása a legtöbb, különösen vidéki közjegyzői irodák ügyforgalmát és jövedelmezőségét lényegesen csökkentette.

Már alig van vidéki kir. közjegyző, aki helyettest kellőképpen díjazhatna. Ezeknek létszáma annyira apadt, hogy a közjegyzői szolgálat folytonosságának biztosítására elsősorban hivatott erő a legtöbb közjegyzői kerületben teljesen hiányzik s így az eredetileg csak másodsorban helyettesítésre hivatott járásbíróságok a helyettesítést már elsősorban teljesítik. Ezen állapot természetesen a vezető járásbíróra nézve sokkal nagyobb terhet és munkát jelent, mint amennyit a törvényhozás megengedhetőnek tartott.

Ha pedig a járásbíró odázhatlan birói teendők miatt a közjegyzői teendőket azonnal el nem végezheti, a halogatás a fél irányában sokszor nemcsak vesztett idő, hanem vesztett pénz is.

Az országos birói és ügyészi egyesület legutóbb az igazságügyi kormányhoz intézett beadványában panaszt is emelt a járásbíráknak közjegyzői munkája miatt. (L. a nevezett egyesület Hivatalos Értesítőjének IV. évfolyam 30—31. számát.)

Végre megnehezíti a közjegyzői helyettes hiánya magának a királyi közjegyzőnek a törvényben is köteleességévé tett vidéki kiszállásokat, amelyek viszont irodai munkálkodását megbénítják.

Sok vidéki közjegyző, akinek helyettese nincsen, szabadságra alig mehet, a hasonló helyzetben levő megbetegedett közjegyző pedig anyagi kárt is szenvedhet, mert jövedelme esetleg teljesen is megszűnik.

Az érvényben levő helyettesítési rendszer tehát sem a közönség, sem a perenkívüli igazságszolgáltatás, sem a kir. közjegyzők érdekének már nem felel meg, sőt mindezen tényezők érdekét egyenest sérti, s ennek folytán módosítást okvetlenül igényel.

Ezen módosítás foglaltatik a jelen törvényjavaslatban, amely szükség esetre ügyvédnek közjegyzői megbizottakul való kinevezését lehetővé teszi.

Ezáltal a közönség érdeke kielégítést nyer a közjegyzői szolgálat folytonosságának fokozott biztosítása, a bíróságok érdeke,

a munka és felelősség apasztása, a kir. közjegyző érdeke pedig azért, hogy az új rendszer a régivel járó visszas állapotokat reájuk nézve is megszünteti anélkül, hogy ez terhes anyagi áldozatokkal járna.

Felemlítendő az is, hogy a kir. közjegyzői helyettesek érdeke sem szenved csorbát a javaslat szerint, az ügyvédi kar részére pedig új működési tér nyílik meg.

Együttal nyer a javaslat alapján a közjegyzői szolgálat folytonossága azért is, hogy az 1874. évi XXX. t.-cz. 24. §-ának azon rendelkezése, mely szerint a közjegyző és helyettese egyidejűleg nem működhetnek, jövőben csak azon kir. közjegyzőket fogja kötelezni, kiknek székhelyén más kir. közjegyző is van.

A közjegyző felelőssége.

Szaklapunk egyik múlt évi számában röviden már közölve volt a kir. Curiának 8115/B. 1913. sz. ítélete, amely szerint a volt m i kir. közjegyző helyettese a Btkv 462. §-ába ütköző *hivatali sikkasztás* büntette miatt elítéltetett.

Ezen, az egész közjegyzői kart közlelő érdeklő eset megérdemli, hogy azzal behatóbban is foglalkozzunk, és pedig külön a büntetőjogi s külön a magánjogi felelősséggel.

A bünvádi eljárás során a védelem azon állításával szemben, hogy a kir. közjegyző által az 1886: VII. t.-cz. 5. §-a értelmében a kamaránál bejelentett helyettes csak a közjegyző magánalkalmazottjának tekintendő s az eljárás alapjául szolgáló cselekményei csupán a Btkv. 355. §-ba ütköző sikkasztásnak tekintendő: mind a három bíróság kimondotta azt, hogy: a Btkv. 461. § végpontjában említett „a kir. közjegyzők“ kifejezés alatt a helyettesek és pedig nemcsak a közjegyzői állás üresedése folytán a kamara által kirendelt helyettes közjegyzők, hanem a közjegyzők által fel fogadott, kamarailag megerősített és bejegyzett közjegyzői helyettesek is értendők.

Az anyagi felelősség tárgyában az illetékes árvaszék minden esetben és közvetlenül a kir. közjegyző ellen fordult kártérítésért.

Ha elfogadjuk e tekintetben a polgári bíróságnak azon álláspontját, mely szerint az anyagi felelősség a kir. közjegyzőre min-

den esetben s feltétlenül kimondandó, ez olyan súlyosan fogna a kir. közjegyzőkre nehezedni, hogy alig lehetne az így értelmezett felelősséget elvállalni.

Az 1886: VII. t.-cz. 8. §-ból kétségtelen, hogy a közjegyző a helyettesének eljárásért vagyonilag közvetlenül felelős. Kérdés azonban, hogy ezen közvetlen felelősség kiterjed-e a helyettesnek azon ténykedéseire is, amelyeket az a hatóságoktól s főnökétől nyert megbízás kereteit áthágva követett el.

A szóbanforgó esetek egyikében ugyanis az történt, hogy a vidéken tárgyaló helyettes a tárgyalás befejezése s a jegyzőkönyv aláírása után, látva azt, hogy készpénz is van leltározva, az özvegyet azon fenyegetéssel, hogy a készpénz le nem fizetése esetén bajba kerül, annak lefizetésére szorította, e célból tőle egy betétkönyvet átvett, abból a betétet felvette, de azt letétbe nem helyezvén, megtartotta és saját céljaira fordította. Minderről természetesen a jegyzőkönyvben említés téve nincsen, arról a közjegyző tudomást nem szerzett, de a legnagyobb gondosság mellett nem is szerezhetett.

Egy másik esetben a hagyatékban olyan értelmű egyesség jött létre, hogy a férj átveszi a hagyatékot s a kiskorúakat a tiszta értéknek megfelelő 800 kor.-val elégíti ki, amely összegről jelzáloggal biztosítandó kötelezvényt ad. Az árvaszék az egyességet jóváhagyván, a kötvény kiállításával megbizta a községi jegyzőt. Utóbbi a megbízásnak eleget tevén, az összes iratok az eredeti kötvénnyel együtt további „felszerelés“ végett visszakerültek a kir. közjegyzőhöz.

Ekkor az illető helyettes a főnökének tudtán kívül az adós férjet behivatván, hivatkozva a bekebelezéssel, törléssel stb. járó sok költségre, reábeszélte, hogy inkább fizesse le készpénzben a 800 koronát. A fél ezt elfogadván, a kötelezvénye ellenében, melyet a helyettes az iratok közül főnöke tudtán kívül jogtalanul eltulajdonított, a helyettes kezére a 800 koronát lefizette, aki azt ismét letétbe nem helyezvén, megtartotta és saját céljaira fordította. Nyilvánvaló tehát, hogy ezen esetben is a helyettes megbízás nélkül, sőt annak ellenére járt el.

Kérdés tehát, felelős-e a kir. közjegyző a helyettesének ilyenmű tetteiért? Kérem kartársaimat, hogy erre vonatkozó nézeteiket szaklapunkban közölni sziveskedjenek.

* * *

Felsőbírósi határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

54. *A budapesti kir. tábla:* A felperest keresetével elutasító elsőbírósi ítéletet helybenhagyja.

Indokok: Az 1886. évi VII. t.-c. 23. §-ának b) pontja szerint a házastársak közti váltóbeli kötelezettség vállalására szóló különös meghatalmazásnál a jogügylet érvényességéhez közjegyzői okirat kivántatván meg, az e nélkül adott meghatalmazás alapján a meghatalmazott háztartás által a váltóra vezetett aláírásból érvényes váltókötelezettség nem származik; mert a váltóügyet és a váltókötelezettség épen ezáltal jön létre, hogy a kötelezett névalírása a váltóra vezetetik. A férj nevének a feleség által a váltóra vezetése közjegyzői okiratba foglalt meghatalmazás nélkül nemcsak azon esetben érvénytelen, ha a férj a nejét arra hatalmazta fel, hogy helyette váltókötelezettséget vállaljon, hanem azon esetben is, ha a férjnek a felesége részére adott szóbeli meghatalmazása úgy szól, hogy a feleség a férj nevét a férj helyett írja a váltóra. S a közjegyzői okirat hiánya hivatalból is észlelendő.

Ennélfogva s minthogy az alperes nevét közjegyzői okiratba foglalt meghatalmazás nélkül annak felesége írta a váltóra: az elsőbírósi ítéletét az itt felhozottak alapján kellett helybenhagyni. (1912. november 6. 1122/1912. v. sz.)

A kir. Curia: Alperesnek az az állítása, hogy ő a váltó aláírására senkít meg nem bízott, annak állítását is magában foglalja, hogy alperes ily célból érvényes meghatalmazást neje részére nem adott. Így nem merülven fel annak szüksége, hogy e kérdésben a közjegyzői okirat hiánya hivatalból is vizsgáltsék, a másodbírósi ítéletének azon indokát, hogy ama szempontból, vajjon alperes neje érvényesen írhatta-e férje nevét a váltóra, a közjegyzői okirat hiánya hivatalból is észlelendő volt, mellőzve: a másodbírósi ítéletét többi indokaiból helybenhagyja. (1913. decz. 17. 230/1913. v. sz.)

Hagyatéki eljárás.

55. A haláleset felvételi ív tanúsága szerint néhai G. J. öröklésre hivatott hozzátartozók hátrahagyása nélkül halt el és így hagyatékában a törvényes öröklés a m. kir. kincstárt illeti meg. Özv. P. S.-né, továbbá kk. P. J., J., R. és J. mint néhai P. S. örökösei, öröklési igényüket az örökhagyónak állítólagos szóbeli végrendeletére alapítják, amely szerint örökhagyó az ő jogelőd-

jüket nevezte meg örökösének. Az 1894. évi XVI. t.-c. 85. §-ának második bekezdése értelmében azonban, hogyha törvényes örökösrel szemben oly örökös lép fel, ellentétes igénnyel, akinek igénye szóbeli végrendeleten alapul, úgy az utóbbit kell a törvényes örökösrel szemben perre utasítani. A most felhívott törvényhelyben használt szavakból ugyanis megállapítható az, hogy a perre utasítás kérdésének szempontjából a szóbeli végrendelet alaki helyességét nem kell vizsgálat tárgyává tenni és az alaki kellékek felforgása csakis akkor vizsgálandó, hogyha az öröklési igény iratos végrendelet, vagy öröklési szerződésre van alapítva. Ennélfogva az elsőbírósi végzésének a perre utasításra vonatkozó rendelkezéseit a fentiek értelmében meg kellett változtatni. (Curia 1914. január 8. 5465. sz.)

*

56. A hagyatéki bíróság végzései mint perenkivüli határozatok az „*ítélt dolog*” joghatályával *nem* bírnak s ezért a másodbírósi ítéletét nem lehetett elfogadni, hogy a közalapítványi kir. ügyigazgatóság perbenállási joga a hagyatéki bíróság határozatával már végérvényes eldöntést nyert s e helyütt vizsgálat alá nem jöhetne. De ennek az ügyigazgatóságnak a közalapítványok képviselőjén kívül intézményi hivatása lévén különösen a végintézkedéssel létesített alapítványokat illető kérdésekben is úgy a hagyatéki eljárás folyamán, mint az ily kérdések eldöntésére irányuló perekben fellépni, épen e hivatásánál fogva perben állása ellen kifogás nem tehető: annál kevésbé, mert az ügyigazgatóságnak ez a jogköre a felforgó esetben sem akadályozta meg azt, hogy felperes — minthogy a végrendelet nem valamely más létező szervezetnek rendelte az alapítványt átadni — végrendeleti végrehajtói minőségében az alapítvány rendelkezéssel kapcsolatos magánjogi igények érvényesítése céljából peres úton felléphessen és eljárasson.

Épen ezért nem volt figyelembe vehető felperesnek a közalapítványi ügyigazgatóság beavatkozási és perbenállási jogosultsága tekintetében előterjesztett kifogása, valamint teljesen mellőzték az elsőbírósi ítéletében az alapítvány szervezetének megalkotására vonatkozólag felvetett kérdéseknek elbírálását, mert ennek az alapítványnak szervezete még megalakítandó lévén, az e tekintetben szükséges intézkedések megtétele nem birói, hanem közigazgatási hatáskörbe tartozik. (Curia 245/1913 sz.)

*

57. Az 1894. XVI. t.-c. 123. §-a kimerítően sorolja fel azon ügygondnokokat, kiknek díjai és költségei megállapítására a kir. járásbíróóság hatásköre áll fenn; ezek közt az árvaszék által a kiskorú részére kirendelt ügygondnok felsorolva nincs. Tehát ezen ügygondnok díja és költségeinek megállapítása *nem a bíróság, hanem a gyámhatóság jogkörébe esik.* (Budapesti kir. tábla. 11252/1913. sz.)

Telekkönyvi rendtartás.

58. A 44987/92. sz. I. M. rendelet 6. §-a (Igazságügyi Közlöny II. évfolyam 35. l.) csak megadja a lehetőséget arra, hogy a telekkönyvi tulajdonos kérhesse a bekebelezett haszonélvezeti jog kitörlését, ha halotti bizonyítvánnyal igazolja, hogy a haszonélvezetre jogosult meghalt s a halálozástól három év eltelt; de nem szabja meg ezt a módot a haszonélvezeti jog kitörlésének egyedüli módja gyanánt. Minthogy a három év a jogosult halálától azért kivántatik, hogy örököseinek a haszonélvezeti jogból folyó netáni igényei biztosítva legyenek, kétségtelen, hogy ez a törlés eszközölhető a haszonélvezeti jog birtokosa örököseinek törlési engedélye, vagy az ezekkel szemben a törlésre kötelezést kimondó bírói ítélet alapján a rendeletben írt három éven belül is. (Budapesti kir. tábla 1914. február 19. 1913/1422. G. sz.)

*

59. A kérdéses zálogjogok D. K. és S. L. javára az m-i tkj-vekben O. A. nevén állott ingatlan hányadokból T. J.-ra háramlandó jutalékra a tkvi rend. 74. §-a szerint fenntartással jegyeztettek elő. O. A. hagyatéka, melyhez a fenti ingatlanjutalékok is tartoznak, örökgyő gyermekeinek, illetve unokáinak, köztük T. J.-nak is egymásközi egyenlő arányban, tehát T. J.-nak egyharmadrészben adatott át.

Az a körülmény, hogy az örökgyőnek fenti ingatlan jutalékaira a tulajdonjog az örökösök közt létrejött adásvételi ügylet folyományaképen közvetlenül P. J. vevő s örökstárs nevére rendeltett bekebelezettni, — az örökös ellenében a tkvi rend. 74. §-a szerinti fenntartással szerzett zálogjog hatályát meg nem szünteti, mert a kir. Curianak 34. sz. polg. döntvénye csak az esetre nyerhet alkalmazást, ha a hagyatéka másnak adatott át, mint aki ellen az előjegyzés elrendeltetett. (Curia 1913. december 18. 2398/1913. P. sz.)

Czégügyek. Váltóóvás.

60. I. Az alapszabályok érvényesen meghatározhatják azt, hogy szavazati joggal csakis az a részvényes bír, aki névre szóló részvényeit a közgyűlést megelőzőleg bizonyos időn belül megszerezte s a társulati részvénykönyvben a nevére iratta. II. A határozatképesség szempontjából a közgyűlésen képviselt összes részvények, tehát nemcsak a szavazásra jogosult részvényesek részvényei, hanem azoknak a közgyűlésen képviselt részvényeseknek a részvényei is számításba veendő, akik az alapszabályokban a szavazati jog gyakorlására nézve meghatározott feltételek hiányában a közgyűlésen szavazati jogukat nem gyakorolhatták. (Curia 1913. január 15. 481/1913. v. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

61. A bírói joggyakorlat szerint a halálesetre szóló s a kedvezményezett által elfogadott ajándékozási, illetve hagyományozási ígéret öröklési — hagyományozási — szerződés jellegével bír, melyre az örökösödési szerződésekre fennálló jogelvek alkalmazandók. Az A) alatti végrendelet tartalmánál fogva nemcsak P. J. örökgyőnek egyoldalú végrendelezését foglalja magában, hanem az K. K.-ra és abban megnevezett gyermekeire, a felperesekre nézve kétoldalú hagyományozási szerződést is képez, mert K. K. az örökgyő halálesetre szóló intézkedését kifejezetten elfogadta s az A) alattit aláírta. Minthogy ilyen esetben nem nyerhet alkalmazást az örökösödési szerződésekre fennálló az az általános szabály, hogy amennyiben a visszavonhatatlanság kikötve nincs, az intézkedés úgy élők közt létesült kétoldalú, mint halálesetre szóló egyoldalú jogügylettel visszavonható, hanem ellenkezőleg arra tekintettel, hogy az érdekelt fél a neki juttatni rendelt kedvezményt elfogadta: a visszavonási jog fenntartása hiányában a visszavonhatatlanság a szabály; és minthogy az A) alattiban P. J. a visszavonási jogot magának fenn nem tartotta, végül minthogy az A) alattiban megnevezett felperesekre ez a jogügylet harmadik személyekre szóló jogügyletet képez, kik erről anyjuk útján tudomással bírtak: nyilvánvaló, hogy P. J. a felperesek hozzájárulása nélkül az A) alattiban javukra biztosított kedvezmény sérelmére, halála esetére a B) alatti szerint újabb rendelkezést tenni nem volt jogosítva. (Curia 1914. febr. 11. 2297. sz.)

*

62. A bírói joggyakorlat szerint megállapítási keresetnek csak olyan esetben van helye, midőn valamely jogviszony létezésének, vagy nem létezésének megállapítása a felperes jogainak az alperessel szemben való biztosítása s érvényesítése végett szükséges.

A megállapítási keresetnek ez az előfeltétele azonban a jelen esetben fenn nem forog, mert: sem annak a megállapítása, hogy a felperesnek atyja utáni örökségi igénye fennáll, sem pedig annak, hogy a felperes lemondási nyilatkozata hatálytalan, sem végül annak, hogy a felperes megnyilando kötelesrész igénye a vagyon átruházása által meg lett sértve, ezidőszerint helye nem lehet, mivel mindezek a kérdések csak a felperes atyja, az I-ső rendű alperes halála után, a felperes örökösödési joga megnyiltával s a felperes örökösödési igényével kapcsolatosan tehetők bírói mérlegelés és döntés tárgyává; és mert általános jogszabály, hogy az örökösödési jog megnyilta előtt bírói úton semmiféle örökösödési igény biztosítása nem követelhető. (Curia 1914. február 12. 2586.)

*

63. Az örökhagyót akkor, amikor elhagyományozott házát a közte és a kisajátító székesvárosi közmunkatanács közt kötött kisajátítási egyezség alapján kisajátítás jogcímén a kölcsönösen 112,000 K-ban megállapított kártalanítási ár kifizetése ellenében a kisajátító tulajdonába átbocsajtotta, csakis a közel jövőben bekövetkező és általa semmiképp meg nem akadályozható kisajátítási eljárás kényszerének hatása vezérelte; következésképp nem az örökhagyó szabad akaratelhatározása, hanem az ő akaratából független körülményekre visszavezethető ez a jogügylet kényszereladásnak minősül annál is inkább, mert a per adatai nem nyujtanak semmiféle támpontot annak a ténynek a megállapíthatására, hogy örökhagyónak bármikor is szándékában volt volna családi házából önkéntesen megválni. Helyes ugyan az elsőbíróság ítéletében elfoglalt és a másodbíróság által is magáévá tett az a jogi álláspont, hogy bírói gyakorlatunk értelmében az egyedileg meghatározott dologra vonatkozóan rendelt hagyományozás hatályát veszti, ha az örökhagyó a hagyományozott dolgot még életében elidegeníti; ámde ez a jogszabály nem nyerhet alkalmazást kényszereladás esetében, mert ilyen esetben a hagyományosnak igénye a befolyt vételára — amennyiben ez a hagyatékban meg van — terjed ki. (Curia 1914. január 27. 3126/1913. sz.)

*

64. Ha a szülők között mindkettőnek van vagyona és közülök egyik az ő saját vagyonát több gyermek közül egyre, vagy többre ugyan, de nem valamennyire, vagy valamennyire ugyan, de nem egyenlő részekben élők között vagy halála esetére ingyenesen

átruházza, viszont a másik szülő az ő vagyonában gyermekei közül hasonló módon csak azt, vagy azokat részesíti, akik az ő házastársától és annak vagyonából egyáltalán nem, vagy kisebb mérvben részesedtek: az ellenkező bizonyítása nélkül azt kell vélelmezni, hogy a vagyonát átruházó szülő az általa kedvezményezettet azzal a vagyonnal, amelyet reá átruházott, nem csak az ő utána, hanem a másik szülő után várható örökségi igényekre is kárpótolni kívánta. Ebből pedig következik, hogy az a leszármazó, aki egyik szülőjétől vagyonátruházásban nem részesült, vagy a többi leszármazónál kisebb mérvben részesedett, ez után a szülő után köteles rész iránti igényeket leszármazó örökösársai ellenében sikerrel nem érvényesíthet akkor, ha a másik szülő által neki juttatott vagyon számbavételével ő mindkét szülő után járó köteles részére kielégítést nyert. Ezen kölcsönös beszámítási elv, ha nem is kifejezett jogszabály, de természetes és okszerű folyamánya azoknak a jogszabályoknak, melyek szerint ugyanazon szülők gyermekei, úgy a törvényes osztály, mint a köteles rész szempontjából mindegyik szülő vagyonához egymás közt egyenlő jogokkal birnak. (Curia 2483/1913. sz.)

*

65. A szerződésileg vállalt eltartási kötelezettség az örökhagyó halálával rendszerint nem szűnik meg és ezért az örökösök is a hagyaték erejéig felelősek és pedig nem csupán a hagyaték jövedelmének terhére, hanem amennyiben a tartásdíj zálogjogi bekebelezéssel biztosítva van, a hagyatékhoz tartozó jelzálogi ingatlan értéke erejéig is. (Curia, 1914. február 12. 211/1914 sz.)

*

66. Özv. P. K.-né a kereset alapját képező engedményezési jogügylet létrejöttét követő időben végintézkedés nélkül négy törvényes gyermeke 1—4. rendű alperesek hátrahagyásával meghalt. Felperes az örökhagyóval örökségi kapcsolatban nem állott.

Minthogy pedig a bírói joggyakorlat szerint (Kuria : 3827/911. P. sz. ítélete) a meg nem nyílt örökség átruházására vonatkozó szerződés csak örökösársak közt jöhet létre jogérvényesen, ellenben az örökös által az örökségi kapcsolatban nem álló harmadik személy javára tett örökségátruházás, tekintet nélkül arra, hogy ez átruházás engedményezési jogügylet alakjában s vajjon visszeteher adása mellett, vagy anélkül jött-e létre, érvénytelen; nyilvánvaló, hogy felperes a keresete alapját képező engedményből, mellyel elsőrendű alperes az akkor még élő anya utáni öröklési jogait reátruházta, az engedményezési jogügylet érvénytelensége folytán semmiféle jogokat nem származtathat. (Curia, 1914. január 27. 1333/1913. P. sz.)

*

67. Amidőn alperes a kielégítési végrehajtást vezette férje örökösei ellen női hozományának kielégítésére, férje már nem volt életben, tehát alperesnek női hozománya, követelésére való joga már a törvény értelmében beállott; a végrehajtási jogcselekményt ennél fogva a csődtörvény 28. §-ának 3. pontja alapján sem lehet sikerrel megtámadni. (Curia, 1913. december 18. 1149/913. v. sz.)

*

68. A férj szülői által a házasság okából menyüknek adott ajándékot hálátlanság címén vissza lehet vonni, ha a házasság felbontására az asszony egyedüli vétkeisége adott okot. (Curia, 1913. december 29. 1712/1913. P. sz.)

*

69. A haszonbérelőnek az általa elvállalt köztartozások fizetése körüli késedelme külön kikötés hiányában nem jogosítja fel a haszonbérbeadót a szerződés felbontására. (Curia, 1914. január 13. 231/1913. G. sz.)

*

70. A társaság hitelezője nincs jogosítva a társaság tagjait kereskedelmi könyveiben a társaságot, mint ilyen, terhelő ügylet alapján adósokként bevezetni, mert ezek a vele közvetlen összeköttetésben álló társaságtól, mint adóstól különálló harmadik személyek és ennek a jogi álláspontnak szükségszerű folyamánya az, hogy a közkereseti társasággal szemben vezetett könyvkivonat alapján a társasági tagok ellen a tkvi rtts 88. §-ának c) pontja alapján zálogjogi előjegyzésnek még akkor sincs helye, ha a kérelmező hiteles okirattal mutatja ki azt, hogy a közkereseti társaságnak kik a tagjai. (Curia, 1914. február 3. 2811.)

Adó- és illetékügyek.

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

71. A szerződő felek önjoguak lévén, a köztük kötött ügylet nem függ jóváhagyástól s az, hogy a személyes jognak elnyerése egyáltalában s így új jogosított javára való megadása is hatósági engedélyhez van kötve, csak a szerződés fogamatbamenetelének kérdésére tartozik; mert az előadót terheli az engedelem kieszközlése, amint ez a szerződés harmadik pontjából kitűnik; az engedelem tehát nem a szerződő felek közötti jogügylet érvényességének jóváhagyását képezi, hanem annak kieszközlése csupán az eladó által magára vállalt teljesítés. Ezekhez képest alaptalan

panaszosnak azon érvelése, hogy illetékköteles jogügylet nem létesült; ennél fogva s az adásvételi jogügylet bizonyítékául kiállított levél alapján az illetékszabályok 1. §-ának 3-ik pontja s 16. §-a, valamint az illetéki díjjegyzék első tétele értelmében az ellenszolgáltatás értékétől III. fokozat szerint a panaszolt illetéket jogosan és helyesen követelték a panaszostól. (8205/1912. P. sz.)

*

72. A beszerzett telekkönyvi iratokból meg lehet állapítani, hogy a panaszos a zálogjogi előjegyzés iránt benyújtott kérvényét a bejegyzés megtörténte előtt visszavonta és ennek alapján a kérvényre hozott helytadó végzés bevezetése és a kiadás mellőztetett. Az eleve lerótt bejegyzési illeték a bejegyzés tényétől járván, mivel az a fentiek szerint nem következett be, világos, hogy az eleve lerótt illeték visszatérítendő. (14811/913. P. sz.)

*

73. Az illetékdíjjegyzék 2. t. 1. jegyzete szerint az $1\frac{3}{10}\%$ -os illeték az ingyen átruházott tárgynak csak azon értékösszegétől szabandó meg, amely az ajándékozás által a megajándékozottra rótt viszontszolgáltatások vagy kötelezettségek levonása után fennmarad. Az illetékekkel megrótt szerződés szerint a panaszosok a 3200 K értékű ingatlant ajándékba kapták, mégis kötelezték magukat arra, hogy az ajándékozónak 2000 koronát fizetnek. Ezt a kötelezettséget az ajándékozási szerződésben és az ajándékozókval szemben vállalták magukra, s így ezt másnak mint a fentemlített viszontszolgáltatásnak tekinteni nem lehet s így azt az $1\frac{3}{10}\%$ -os illeték kiszabásánál az ingatlan értékéből feltétlenül le kell vonni. De viszont nem lehet a kifizetés után $4\frac{3}{10}\%$ os illetéket követelni azért, mert nem lehet az egységes ajándékozási ügyletet két ügyletté, t. i. egy ajándékozási és egy adásvételi ügyletre szétbontani. Ha ugyanis az illetéki törvényeknek az lett volna a célja, hogy a fel- és lemenők között kötött ajándékozásoknál is a viszontszolgáltatások által fedezett értékre nézve az ügylet visszterhesnek minősítették, ezt világosan kifejezte volna itt is, amint a 2. jegyzetben a más rokonok és idegenek közt kötött ajándékozásokra világosan kimondotta, míg ugyanebben a 2-ik jegyzetben a fel- és lemenőkre nézve éppen azt mondja ki, hogy ezek az $1\frac{9}{10}\%$ -os illetéket mindenkor az ingatlan teljes értékétől tartoznak fizetni. Az illetéket ezek szerint: 1200 K után $1\frac{3}{10}\%$, 15 K 60 fill., 3200 K után $1\frac{9}{10}\%$, 60 K 80 fill., összesen: 76 K 80 fillérre kellett leszállítani. (11,130/911. P. sz.)

*

74. A kiszabási iratokból kitetszően az 15714 K 50 fill.-ben elfogadott ingatlan hagyatéki becsértéke és 6541 K 86 fill.-ben elfogadott terhek szembeállításával tiszta hagyatéki érték gyanánt mi sem állapított meg. Kitűnik ez abból is, hogy özv. Rózsa Vincéné Juhász Julianna terhére csakis 1.5%-os ingatlan átruházási illeték szabott ki. Ha pedig tiszta hagyaték nincs, akkor a panaszostól az ingatlan hagyatékra nézve a fentnevezett örökös halála napjától kezdve megnyíló haszonélvezet után a bélyeg- és jogilletéki szabályok 86. §-ából, s az illetéki díjjegyzék 95. tételének b) pontjához tartozó 3. jegyzet utolsó bekezdéséből folyóan sem örökösödési, sem pedig ingatlan átruházási illetéket követelni nem lehet, tekintet nélkül arra, hogy a hagyatéki terhek kiegyenlítését az örökös, vagy a haszonélvezetre jogosult vállalta-e magára, mert ebben az irányban az idézett szabályhelyek korlátozást nem tartalmaznak. (10028. 1913. P. sz.)

*

75. Ha az engedményben sem az átengedett követelésnek, sem a vissztehernek értéke nincs kitüntetve, az illetéket nem bélyegjegyekkel kell leróni hanem az okiratot illetékkiszabás végett be kell mutatni. (33053/1912. P. sz.)

*

76. A megleletezett váltók a szabályszerűen felvett hivatalos leletek adatai szerint Tarnovban, vagyis Ausztriában keltek és ugyanott fizetendők. A leletek azért vétettek fel, mert az illetéki díjjegyzék 98. tételéhez tartozó 3. jegyzetnek 2. bekezdése alapján járó bélyegilleték a váltóknak belföldön való forgalomba hozatala előtt bélyegjegyek használata által le nem rovatott.

A panaszosnak ezen leletek alapján előirt illetékek törlésére irányuló kérelmét jogosnak kellett felismerni. A felhívott jegyzet 2. bekezdése értelmében ugyanis csak a külföldön kibocsátott és kizárólag a külföldön fizetendő váltók esnek az ott meghatározott bélyegilleték alá, ha azok belföldön forgalomba hozatnak. Amde az Ausztriában kiállított váltók külföldi váltóknak nem tekinthetők s azoknak bélyegkötelezettsége nem a felhívott jegyzet rendelkezései, hanem az Ausztriával megkötött és az 1899. évi XLVI. törvénnyel becikkelyezett egyezmény határozmányai szerint bírálandó el. Már pedig az egyezmény 27. és 31. §-ainak egybevetett rendelkezéseiből nyilvánvaló, hogy az Ausztriában kiállított és kellőképpen felbélyegzett váltók Magyarországra való behozataluk esetén nem vonhatók az itteni törvények szerint újból illetékezés alá. (21076/1913. P. sz.)

Közlemények.

A budapesti kir. közjegyzői kamara f. évi február hó 22-én tartotta meg *Rupp Zsigmond* udv. tanácsos, budapesti kir. közjegyző elnöklete alatt rendes évi közgyűlését.

A *dr. Rónai Károly* kamarai titkár által előterjesztett évi jelentés kiemeli, hogy a lefolyt év törvényhozási intézkedései a közjegyzői karra nézve általában véve elég kedvezők voltak.

Első sorban utal az egységes birói és ügyvédi vizsgáról szóló 1913. évi LIII. törvénycikkre. Ezen törvénynek tervezete nagyon sérelmes volt a közjegyzői kamarák autonomiájára nézve, mert az törvényileg szentesítési célozta az ügyvédvizsgáló bizottságok azon helytelen és reánk nézve sérelmes gyakorlatát, mely szerint nem bocsájtottak vizsgára oly jelöltet, aki az esetleg királyi közjegyzői irodában, bejegyzett közjegyzőjelölti minőségben eltöltött időre nézve is nem az ügyvédi kamara által kiállított tanusítvánnyal igazolta gyakorlatát. Ebből az következett, hogy a közjegyző jelölt az ügyvédi kamaránál is kénytelen volt magát bejegyeztetni, s fölötté az ügyvédi kamara vindikálta magának a fegyelmi hatóságot. A törvényjavaslat ezen sérelmes intézkedése ellen kamaránk az igazságügyi kormányhoz felterjesztést intézett, melyet Charmant Oszkár dr. tagtársunk mesterileg fogalmazott meg és az igazságügyi ministert meg is győzte a törvényjavaslat ezen intézkedésének tarthatatlanságáról. Az 1913. évi LIII. törvénycikk a királyi közjegyzői kamarák antonómiáját már teljes mértékben megóvja s így a bejegyzett közjegyzői jelöltek gyakorlati idejéről a királyi közjegyzői kamarák állíthatnak ki egyedül jogérvényes tanusítványt, tehát a fölöttük való kizárólagos fegyelmi hatóság sem képezheti ezentul vita tárgyát. Nagyon közről érdeklő továbbá a közjegyzői kart a váltójogra vonatkozó hágai nemzetközi egyezmény és egységes szabályzat valamint az ennek alapján kidolgozott és a magyar képviselőház által már el is fogadott új váltótörvény. A váltótörvényre vonatkozó törvényjavaslatnak a váltóóvásokra vonatkozó több intézkedése is hátrányos volt a közjegyzői karra, különösen a megelőző forgató értesítési kötelezettsége és az óvásnak a váltóra írása tekintetében. Kamaránk ezen törvényjavaslat ránk nézve sérelmes intézkedései ellen is felterjesztéssel élt az igazságügyminister úrhoz, amely

felterjesztés kidolgozásával Holitscher Szigfrid dr. kartársunkat biztunk meg, aki e megbízást szakavatott tollával szintén oly sikeresen fejtette meg, hogy az immár törvényhozásilag elfogadottnak tekinthető új váltótörvény a javaslat sérelmeit már nem tartalmazza. Az új váltótörvénynek az óvások felvételére vonatkozó s a régítől eltérő fontosabb intézkedéseit a következőkben ismerteti: Az új törvény értelmében váltóóvást nemcsak a királyi közjegyző vehet fel személyesen, hanem helyettese és bejegyzett jelöltje is. Fizetés hiánya miatt az óvás a váltó fizetési napjának délutáni 1 órájától esti 7 óráig és a következő két hétköznapon reggeli 9 órától esti 7 óráig vehető fel. Az óvásban az óvás megtörténtének nemcsak napja, hanem órája is tanusítandó. A felszólítottnak kifejezett beleegyezésével a törvényes időn kívül is érvényesen vehető fel óvás. (88. §) A 94. § utolsó bekezdése értelmében az óváskönyv a benne foglalt utolsó óvás keltétől számított 10 év elteltével kiselejtezhető, amely intézkedés igen sok közjegyzőre nézve nagy megkönnyebbülést jelent. Az óváskönyvben az óvás nemcsak kézírással, hanem lenyomat által is belemásolható. Tekintettel arra, hogy törvényhozásunk újabb időben igen nagy tevékenységet fejt ki és az előző évek sivár terméketlenségével ellentétben az országnak úgy közgazdasági, valamint a megváltozott viszonyokhoz képest jogi téren is mutatkozó szükségleteit is iparkodik kielégíteni: (elég e tekintetben az új perrendtartásra és a polgári törvénykönyvre utalnom) — a kamara felterjesztést intézett a nagyméltóságú Igazságügyministeriumhoz egyrészt a Charmant Oszkár dr. kartársunk által pár évvel ezelőtt kidolgozott és a ministerhez felterjesztett hagyatéki eljárási törvényjavaslatnak érdekében és felhívta szives figyelmét úgy a kir. közjegyzői törvény, valamint az érvényben lévő közjegyzői díjszabás elavult voltára s mindkettőnek revisióját is szorgalmazta. Nem hagyhatja szó nélkül a szervezeti szabályzatot tárgyzó 1913. évi XXV. törvénycikk 7-ik szakaszát, mely autonomiánkon annyiban csorbát ejtett, hogy ezentul a megüresedő királyi közjegyzői állásokat az igazságügy-minister pályázat kiírása nélkül rövid uton áthelyezéssel töltheti be.

A megejtett választás eredményeképpen elnökké megválasztott Rupp Zsigmond, kamarai rendes tagokká: dr. Charmant Oszkár, dr. Holitscher Szigfrid, dr. Rónay Károly és Szabó Albert, póttagokká: dr. Roth Zsigmond és dr. Magyar Ambrus.

Elnök a maga és a kamara tagjai nevében megköszöni a megválasztásban megnyilvánult bizalmat. Dr. Lehotzky Antal utal Rupp Zsigmond elnöknek a közjegyzőség történek megírása körül szerzett érdemeire és indítványozza, hogy e munkásságért a közgyűlés elismerését és köszönetét nyilvánítsa. A közgyűlés az indítványt magáévá teszi, mire Rupp Zsigmond kijelenti, hogy ez őt további kitartásra és fokozódott buzgólkodásra fogja bátorítani. A napirend ki lévén merítve, elnök az ülést bezárja.

*

A Magyarországi kir. közjegyzők országos egylete f. évi február hó 22-én tartotta meg Szabó Albert budapesti kir. közjegyző elnöklete alatt rendes évi közgyűlését. Elnök a közgyűlést megnyitva a következő előterjesztést teszi:

Tisztelt Közgyűlés! Nagyon örülnék, ha azt állapíthatnám meg, hogy az eltelt év eseményei egyletünk történetét gazdagították, de sajnos egyletünk életében a vérkeringés csendesen lüktetett. Miben kell keresni ezt a jelenséget, hogy nem kísérel megfejtegetni, csupán ki emelem, hogy megvagyok győződve mikép egyesületek, vagy testületek fejlődését egyedül csak az érdeklődés, összetartás és támogatás képesek biztosítani és felfennteni, mihelyt ezen tényezők erőtlenné, akkor be kell következnie a pangásnak. Az egylet központi bizottsága azonban mindezek dacára a múlt évben is a lehetőség szerint megfelelőleg teljesítette megbízatását, s erről a titkári jelentés fog beszámolni. Bejelentem, hogy jelenleg folyamatban van két előterjesztés, amelyek a közjegyzői intézményt érdeklik és pedig egyik a magyar polgári törvénykönyv II-ik tervezetére, a másik a községi és közjegyzők magán munkálataira vonatkozik, s mihelyt ezen előterjesztések elkészülnek azok a közjegyzői közlönyben is közzé fognak.

Egyletünk a múltban szintén több rendbeli előterjesztést tett, legutóbb pedig a közjegyzői gyakorlati idő visszaszállítását sürgette, hogy ezáltal az egészséges és a közjegyzői teendőinkben teljesen begyakorolt sucrescentiát biztosíthassa, ami a kar érdekében már azért is szükséges, hogy a helyettesek helyzetének bizonytalansága megszűnhessék és az intézmény fejlődése, az ifjabb és a modern törvénykezés minden ágában kellően képzett erők által előmozdíthatassék. Hogy mind ennek lesz-e eredménye, azt most még megállapítani nem lehet, de bizonyára nagyobb súlya lenne az egyletnek akkor, ha ennek minden közjegyző és helyettes tagja volna, sajnos azonban, hogy ez nincs így. Bejelentem a tisztelt Közgyűlésnek, hogy az 1913. évi rendes közgyűlés határozata szerint módosított új egyleti alapszabályok kormányhatóságilag jóváhagyattak és csupán a VI. fejezetnél kötötte ki a

Miniszter úr, hogy a segélyt kérőnek joga van a központi választmány határozata ellen a közgyűléshez felebbezni. Áttérve a személyi ügyekre bejelentem, hogy egyletünk nagyérdemű és kiváló tagjai, Kiss Aladár budapesti és Kovács Ferencz losonczi kir. közjegyzők hosszú és eredményes munkásság után nemcsak kiváló jogi tevékenységükkel, hanem kartársaik iránt is mindenkor tanúsított szives, megnyerő és meleg barátságukkal megszerzett hervadhatlan érdemeikkel a nyugalom révébe tértek és közjegyzői állásaikról lemondtak.

Áttérve ezután a napirendre, elnök felhívására *Dr. Szécsi Ferencz* egyleti titkár előterjeszti a következő évi jelentést:

„Tisztelt Közgyűlés! Országos Egyletünk központi bizottsága a lefolyt esztendőben is igyekezett alapszabályszerű feladatainak megfelelni. Hogy ez a tevékenység behatóbb és eredményesebb nem lehetett, ennek az okát abban az eleget panaszolt körülményben kell keresnie, hogy igazságügyi kormányunk, sajnos, a múlt évben sem találta szükségesnek, hogy a közjegyzői kar régi jogos sérelmeinek orvoslásával foglalkozzék, de még azt sem, hogy egyes csekélyebb alkalmi óhajtásainkat figyelemre méltassa és, hogy legalább aktaszerűen elintézzé. Sajnálattal kell megállapítanunk, hogy többrendbeli felterjesztéseinket, így jelesül az örökösödési eljárásnál elrendelt osztálykivonatokra, a közjegyzőhelyettesek kinevezésére, a közjegyzőjelöltek gyakorlati idejének beszámítására és az írógépeknek hiteles kiadványok kiállításánál való használatára vonatkozókat az igazságügyiminiszter úr ismételt sürgetés dacára — válasza illetve elintézésre nem méltatta. Ez a sajnos, bár egyáltalában nem új tapasztalás jogosulttá teszi a központi bizottság kebelében szóba került szándék megvalósítását, hogy az egylet felterjesztéseinek kellő elintézését illetékes helyen, ezentul az eddiginél nagyobb nyomtatékkal sürgesse és az igazságügyi kormányt az iránt is megkeresse, hogy a közjegyzőséget érintő törvényes intézkedések előkészítésénél az Egyletnek mint karunk egységes érdekvédelmére hivatott országos szervezetnek véleményét szintén meghallgassa. Épp említett hivatásának kívánt egyletünk megfelelni, amikor elhatározta, hogy a magyar polgári törvénykönyv II. számú tervezetének közelgő tárgyalása alkalmából ezen tervezetre nézve a közjegyzői működés szempontjából, de általában is véleményt nyilvánítson. A központi bizottság ezen vélemény elkészítésére Baditz Lajos kir. közjegyzőt kérte fel, aki a megbízást készségesen elvállalta és legutóbb már a munka közel befejezését jelezte. A vármegyei közigazgatásnak, tehát a községi és körjegyzőknek közelfekvő államosítására való fektetéssel az egylet szükségesnek látta, hogy az illetékes körök figyelmét ismétlem felhívja arra, hogy a községi jegyzőknek magánmunkálatokra vonatkozó jogosultságra lehetőleg, megszüntessék vagy, hatásköri összütközések elkerülése végett, jövőre

legalább is szabályoztassék. Az erre vonatkozólag az igazságügy-miniszterhez intézendő felterjesztés elkészítésével az egylet *Dr. Körössy Bertalan* besztercei kir. közjegyzőt bizta meg, aki a felkérésnek eleget tett. A személyi ügyekre nézve sem tehető kedvező jelentés, mert az egyletnek csak 147 tagja van, még pedig 139 közjegyző és 8 helyettes. Ezek a számok még mindig szomorúan illusztrálják azt a régóta panaszolt sajnos tényt, hogy kartársainknak több mint felerésze távöltartja magát attól az *egyetlen* szervezetünktől, mely aránylag csekély számú karunk szellemi és anyagi érdekeinek *egységes* képviselőjére és érvényesítésére van hivatva. Ezen a kari közszellemet és együttérzést jellemző, valóban elszomorító és aggasztó közönyre valló körülmények egyik visszás és hátrányos következménye, hogy az Egylet által fentartott és gyakran értékes kedvezményeseket és tanulságos eszmecseréket tartalmazó szakközlöny nélkülözi azt a publicitást, mely nélkül kari életünk aktualis mozzanatainak ez az egyetlen regisztráló organuma rendeltetésének teljes mértékben meg nem felelhet.

Elnök jelenti, hogy *dr. Szécsi Ferencz* kellő időben beadta ezen indítványt:

Tekintettel arra a körülményre, hogy a közjegyzői kamaráknak, mint a kir. közjegyzői ker hivatalos testületeinek, az igazságügyi kormány felhívására adott szakvéleményei nem ritkán egymástól eltérők, sőt egymásnak ellentmondók, ami illetékes helyen nemcsak ezeknek a véleményeknek a jelentőségét és súlyát apaszthatja, de a közjegyzői kar reputációjának is sérelmére lehet; tekintettel másrészt arra a körülményre, hogy a Magyarországi Kir. Közjegyzők Egylete mint magánjellegű testület ugyan, de, az egész országra kiterjedő hatáskörrel, kari érdekeink egységének képviselőjére hivatott: indítványozom, hogy Egyletünk t. közgyűlése vegye fontolóra azokat a módokat, amelyek útján lehetővé válhassék az, hogy a kamaráknak illetékes helyre szánt szakvéleményei, az országos egylet közvetítése útján, egymással kívánatos összhangba hozassanak.

A közgyűlés *dr. Szécsi Ferencz* indokolása és többek hozzájárulása után az indítványhoz elvileg hozzájárul és e végett elhatározta, hogy egyfelől keressék fel az igazságügyiminiszter úr, hogy a közjegyzői kart érdeklő kérdésekben és általában az igazságügyi jogszolgáltatásra vonatkozó ügyekben is, a tervezetek és javaslatok a közjegyzői egylettel is véleményezés céljából közöltessenek; továbbá keressék meg és kéressék fel a budapesti közjegyzői kamara, hogy a fenti tervezetek és javaslatokra vonatkozó véle-

ményeit úgy a társ kamarákkal mint az egylettel is közölni sziveskedjék.

Miután a tárgysorozat ezzel kimerült, elnök a közgyűlést bezárja.

*

A Magyarországi királyi közjegyzőhelyettesek országos egyesülete dr. Bartha Nándor elnökle alatt f. évi márczius hó 3-án tartotta rendes évi közgyűlését. Dr. Lénárt Dezső titkár az elmúlt évről részletes jelentéssel számolt be. Így különösen ismertette az 1913:XXV. t.-cz. 7. § tárgyában az igazságügyministernek átadott memorandum sorsát és hatását. Majd az egyesület adminisztratív ügyeinek elintézése után elnökké: *Dr. Bartha Nándor*, elnökhelyettesnek: *Dr. Sümeghy László*, titkárnak: *Dr. Lénárt Dezső* és pénztárosnak: *Dr. Joannovits Jenő* megválasztattak.

*

A magyar-osztrák végrehajtási jogsegély tárgyában a két igazságügyministerium megbizottainak tárgyalása megegyezést hozott létre. E tanácskozmány szerződés-tervezetet dolgozott ki, amely a hivatalos jelentés szerint megszüntetné a végrehajtási jogsegélynek reánk nézve sok tekintetben hátrányos helyzetét. A ma még hatályban levő szabályozás értelmében ugyanis a magyar bíróság az osztrák ítéleteket végrehajtani köteles, anélkül, hogy az osztrák bíróság illetékességét vizsgálhatná. Ennek következtében lehetővé vált, hogy az osztrák hitelezők a magyar adósokat az ugynevezett faktura-illetékesség és könyvkivonati illetékesség alapján Ausztriában pöröljék be és hogy az ekképen ott nyert ítéleteket Magyarországon akadálytalanul végrehajthassák.

A tervezett új szerződés értelmében a magyar bíróság ezen túl az osztrák bíróság illetékességét meg fogja bírálni és az osztrák ítéletét csak akkor fogja végrehajtani, ha a jogsegélyszerződésben taxative meghatározott valamely illetékességi ok főnforog. Ezek közé pedig nincs fölvéve a fönfentemlitett két illetékességi ok. A Pp.-ban foglalt az az illetékességi ok, hogy a bejegyzett kereskedő üzlete körében történt eladásból származó követelését az utolsó megrendeléstől számított két éven belül telepe helyének bírósága előtt is pörölheti, ha a követelés alapjául szolgáló megrendelést és az áru tényleges átvételét okirattal igazolja, a tervezett szerző-

dés értelmében a kölcsönös végrehajthatóság szempontjából csak arra az esetre szoritkoznék, ha az alperes kereskedő, ellenben nem-kereskedő ellen ily illetékesség alapján hozott ítélet nem lesz kölcsönösen végrehajtható. Egyáltalában kölcsönös elismerésben csak oly illetékességi okok fognak részesülni, amelyek a nemzetközi forgalomban nem aggodalmasak.

A végrehajtható okiratok köre tágabb lesz, amennyiben *közjegyzői okiratok alapján is lesz kölcsönösen végrehajtásnak helye*, valamint Ausztriában is végre fogják hajtani a magyar községi bíróságoknak ítéletét, továbbá a magyar gyámhatóságoknak a tartási díjakra, ugyszintén, a kiskorúak és a gyámoltak kiszolgáltatására vonatkozó határozatait.

Részletes megállapodások történtek a kölcsönös végrehajtásnál követendő eljárás tekintetében is. Az adós abban az esetben ha osztrák bíróság a végrehajtás végett magyar bíróságot keres meg, a magyar bíróságnál a jogsegély-szerződésben meghatározott okokból kifogásokkal élhet majd.

Egészben véve a kidolgozott szerződés-tervezet figyelembe veszi a monarchia két állama között főnálló kapcsolatot és azokat a gazdasági sűrű érdekszalakat, amelyek ezt a két államot egymáshoz fűzik, mindazonáltal megszüntetné Ausztriának azt az egészen kiváltságos helyzetét, amelyben eddig részesült és a két államnak a kölcsönös végrehajtási jogsegétség tekintetében főnálló viszonyát lényegileg a nemzetközi végrehajtási jogsegétség általános elvei alapján rendezzi.

*

A haláleset-felvétel elrendelésére alapul szolgáló adatok beszerzése iránti intézkedések. (Belügyminiszter 1913. évi 45,590. sz. rendelete.) S vármegye árvaszékének. Az árvaszék szerint az i—i kir. járásbíró az Északamerikában elhalt néh. S. József hagyatéki ügyében az eljárás megindítását azon okból tagadta meg, mert az ezt megelőző haláleset-felvétel a halotti anyakönyvi kivonat nélkül nem eszközölhető. Minthogy a nevezett bíróság állásfoglalását az árvaszék az 1894 : XVI. t.-cz. 2., 6. és 23. §-ában foglalt rendelkezésekkel szemben helyesnek nem tartja, az illetékesség kérdését az 1877 : XX. t.-cz. 204. §-a értelmében bejelentette. Mihez tartás végett értesítem az árvaszéket : Az 1895. évi október hó 11-én 43,194. I. M. sz. a kibocsátott belügy- és

igazságügyi miniszteri rendelet 6. §-a értelmében ugyanis az országon kívül elhalt örökgyógyó halálesetének felvétele csak a hagyatéki bíróság rendelete alapján történhetik. Erre a rendelkezésre pedig az érdekelték által felmutatott, vagy a fennálló nemzetközi szerződések értelmében hivatalból közölt külföldi halotti anyakönyvi kivonat, vagy egyéb hiteles adat, végül a hazai anyakönyvi kivonat (1894 : XXXIII. t.-cz. 77. és 75. §-ai) képezhet alapot. A halotti anyakönyvi kivonatok közlése tekintetében az Északamerikai Egyesült-Államokkal sem szerződésünk nincsen, sem pedig velük viszonyossági gyakorlatban nem állunk és így a nevezett államok területén elhalt magyar állampolgárok halotti bizonyítványainak hivatalból beszerzésére hiányzik az alap. Az idézett törvény rendelkezései értelmében a hagyatéki bíróság az eljárást minden esetben csak akkor indíthatja meg, ha a haláleset előtte szabályszerűen igazolva van; anélkül azonban, hogy a haláleset bizonyítására nézve a bíróságra nézve bármiféle kötelezettséget róna. Ha tehát a bíróság a halálesetet nem látja szabályszerűen igazoltnak, az eljárás megindítását meg kell tagadnia és nem folytathat nyomozást abban az irányban, hogy a halál valóban bekövetkezett-e. Akkor, amidőn a külföldön elhalt magyar állampolgár halálának igazolásáról van szó, az érdekelt feleket terheli a kötelezettség, hogy a szükséges bizonyítékokat beszerezzék, és a halálesetnek a hazai anyakönyvbe bejegyzését kérik, amint azt az 1894 : XXXIII. t.-cz. 78. §-a és a 80,000/906. B. M. számú rendeletben foglalt anyakönyvi utasítás 42. és 49. §-ai megállapítják. Abban tehát, hogy külföldön bekövetkezett haláleset a hazai anyakönyvbe bevezetessék, a hagyatéki bíróságnak szerepe nincsen. Olyan hagyatékoknál azonban, ahol kiskorúak vagy gyámság, gondnokság alatt állók vannak érdekelve, az 1894 : XVI. t.-cz. 2. §-ának 1. pontjában foglalt minőségben, akár tartozik a hagyatékhöz ingatlan, akár nem: a gyámhatóság, mint a kiskorúak (gyámoltak, gondnokoltak) érdekeinek őre van hivatva — esetleg a többi önjogu öröklési igénylőkkel együtt — megtenni azokat a lépéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a hagyatéki eljárás megindításához szükséges külföldi halotti anyakönyvi kivonat beszerzése és esetleg a halálesetnek a hazai anyakönyvbe bevezetése megtörténjék. Ez természetesen nem zárja ki a bírói intézkedés lehetőségét akkor, ha az érdekelték a bíróságnál kérelmet terjesztenek elő külföldön elhalt magyar állam-

polgárok halotti bizonyítványainak beszerzése iránt, amikor is a bíróság a kérelem teljesítése érdekében a m. kir. igazságügy-ministeriumhoz tesz jelentést. Ilyen kérelem tárgyában a m. kir. igazságügy-ministerium mindig intézkedni szokott, úgyszintén akkor is, ha az érdekelt felek közvetlenül oda fordulnak, bár a halotti anyakönyvi kivonatok beszerzése — az ügy természeténél fogva — az anyakönyvvezetőségek és a m. kir. belügy-ministerium ügykörébe esik, annál is inkább, mert ilyen bizonyítványokra nem szükségképen a hagyatéki eljárás céljaira van szükség, a kérdésnek tehát igazságügyi vonatkozása nem is minden esetben van. A felek kérelmére tett ilyen bírói intézkedések azonban függetlenek a hagyatéki eljárástól s ezeket az intézkedéseket a kir. bíróságok nem mint hagyatéki bíróságok teszik és nem is mint hagyatéki ügyeket, hanem mint polgári vegyes ügyeket kezelik.

*

Személyi hírek. Ő felsége *Kiss Aladár* budapesti és *Kovács Ferencz* losonczy volt kir. közjegyzőknek a közjegyzői pályán szerzett érdemeik elismerésül a m. kir. udvari tanácsosi címet adományozni méltóztatott.

Dr. Basilides Barna pozsonyi kir. közjegyzőhelyettes Vágújhelyre és *Dr. Veszely János* ökörmezői gyakorló ügyvéd Szakolcára kir. közjegyzők névezettek ki.

Gyuracskay Alajos galántai kir. közjegyző állásáról lemondott.

Báró Clauer Lajos nezsideri és *Szeberényi István* apatini kir. közjegyzők elhunytak.